

УДК 631.177:636

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ПТАХІВНИЦТВА В УКРАЇНІ

Шацький В.В., д.т.н.

Інститут механізації тваринництва УААН (м. Запоріжжя)

Тел. (061) 286-53-23

Коломієць С.М., к.т.н.

Таврійський державний агротехнологічний університет

Тел. (0619) 42-05-70

Анотація – у статті розглянуто стан, вказано на недоліки роботи галузі птахівництва та можливі шляхи їх подолання на шляху виходу з кризи.

Ключові слова – птахівництво, технологічне обладнання, матеріально-технічна база, енерговитрати, енергозбереження, охорона довкілля, науково-технічна політика, комбіновані технології утримання птиці, ветеринарний контроль.

Постановка проблеми. Птахівництво - єдина галузь, яка ґрунтується дійсно на промисловій основі, маючи високу енерго- і фондозабезпеченість. Громадський сектор галузі включав 77 племінних господарств, 245 птахофабрик і птахорадгоспів, біля 321 спеціалізованого підприємства.

У 1986 - 1990 рр. середньорічне виробництво продукції всіма категоріями господарств становило: яєць - 17,2 млрд. шт., м'яса птиці у забійній масі - 896,7 тис. т. Максимальний рівень споживання яєць на душу населення досягав 282 шт., м'яса птиці - 13,3 кг на рік [1].

Сьогодні галузь птахівництва - в кризовому стані. За роки реформування сільського господарства вона відкинута більш ніж на 30 років назад. За станом на 1 січня 2001 року в усіх категоріях господарств було в наявності 123,0 млн. гол. птиці різного віку, а на початок 1965 року вказана кількість поголів'я становила 120,5 млн. гол. [2].

Виробництво яєць зменшилося у 2,4 рази, (в сільськогосподарських підприємствах - у 3,6 рази, а у підсобних господарствах - в 1.1 рази).

Аналіз останніх досліджень. У порівнянні зі скотарством, свинарством та вівчарством найвищого рівня технічного забезпечення досягнуто у птахівництві. За станом на 1995 рік, рівень механізації виробничих процесів у птахівництві складав 88% [1].

Лише у птахівництві за продуктивністю праці Україна

наближається до показників світового рівня. На виробництво 1 ц молока у нашій країні витрачається 7,6 люд./год., свинини – 23 люд.·год., 1 тис. яєць – 0,36 люд.·год., тоді як у США відповідні показники становлять 0,4; 0,7 та 0,2 люд.·год. [1].

Але на даний час, як і багато років тому, галузь птахівництва знаходиться в кризовому стані [2]. За цей час зарубіжне птахівництво сягнуло далеко уперед у своєму розвитку.

Наприклад, голландське обладнання для підлогового вирощування бройлерів фірми "Лано" дає змогу економити витрати природного газу на 1 кг приросту в 11 разів, електроенергії - у 8,2 рази, води більш ніж у 7 разів, у порівнянні з вітчизняним [1].

Формулювання цілей статті. Мета роботи – надати пропозиції щодо технічного забезпечення птахівництва в плані рішення «Головних напрямків розвитку птахівництва до 2010 року» на шляху виходу галузі з кризи.

Основна частина. Серед факторів, що призвели до спаду виробництва, слід відзначити погіршення взаємозв'язків і взаємодії у системі племінних і промислових господарств, відсутність паритету цін на продукцію птахівництва (м'ясо, молодняк, пухо-пір'яна сировина), кормів, енергетичних та інших матеріальних ресурсів, різке зниження платоспроможності.

Головними напрямками розвитку птахівництва до 2010 року передбачається забезпечення виробництва і споживання 280 шт. яєць і 20 кг пташиного м'яса на рік в розрахунку на душу населення.

Матеріально-технічна база більшості птахівничих господарств з кожним роком погіршується. Особливо складним для галузі є питання технологічного обладнання, близько 90% якого відпрацювало амортизаційний термін і потребує заміни. Крім фізичного зносу, обладнання застаріло й морально, бо при його проектуванні зовсім не враховувалась проблема енергозбереження.

В кліткових батареях БКН-3 (з-д "Ніжинсільмаш") щільність посадки не перевищує 25 гол/м² підлоги пташника, тоді як при використанні чотириярусних батарей етажерного типу (поширених у країнах з розвиненим птахівництвом) становить не менш ніж 30 гол./м².

Суттєвим недоліком кліткових батарей БКН-3 є застосування тросово-скреперної системи прибирання посліду. Більшість країн світу перейшли на використання стрічкових транспортерів з підсушуванням на них посліду безпосередньо у пташнику.

Заводу "Ніжинсільмаш" потрібно негайно перейти на випуск кліткової батареї етажерного типу із стрічковим видаленням посліду, мобільним і дозованим розподілом корму, ніпельними напувалками з краплеуловлювачами.

В системі напування птиці потрібно передбачити очищення води від механічних домішок із встановленням медикатора для внесення в воду в профілактичних і лікувальних цілях ветеринарних препаратів.

Застосування ніпельних напувалок замість жолобкових зменшує витрати води на 40-70 і більше відсотків. Річна економія води, в розрахунку на типовий пташник розміром 18х96 м, становить близько 2500 м³.

Обладнання для підлогового утримання птиці:

ЦБК- вирощування бройлерів, КРМ - ремонтного молодняку м'ясних курей, КМК - утримання батьківського стада м'ясних курей; ІМС-4,5 - індичат на м'ясо, ІВС - батьківського поголів'я індиків, КМУ - молодняку водоплавної птиці на м'ясо, КРУ - ремонтного молодняка, КНУ - батьківського стада водоплавної птиці - не має пристроїв для дозованої видачі корму, використання ланцюгового транспортера ускладнює обслуговування обладнання, напування птиці із жолобкових напувалок веде до перевитрат води і погіршення санітарного стану приміщень.

Це обладнання необхідно повністю переробити в напрямку зменшення енерговитрат, зниження ваги, забезпечення дозованого розподілу кормів, заміни ланцюгового транспортера на спіральний.

Для вирощування і утримання водоплавної птиці необхідно використовувати комплекти нового обладнання, яке працює на кормах власного виробництва. Отримана продукція водоплавної птиці на 30-40% має меншу собівартість, в порівнянні з комплектами КНУ, КРУ, КМУ.

В зв'язку з постійним збільшенням поголів'я гусей, у виробників виникає потреба в придбанні обладнання для сортування пухо-пир'яної сировини. Промисловість не планує випуск сортувальних машин для невеликих господарств, які тримають 5-10 тис. голів батьківських гусей. З цієї причини науковцям необхідно продовжити дослідження в цьому напрямку і освоїти випуск обладнання.

Завод у м. Красний Луч Луганської області випускає комплекти вентиляційного обладнання типу "Клімат-47", але воно за критеріями енергозбереження і охорони довкілля також не відповідає сучасним вимогам і потребує модернізації.

Науково-технічна політика повинна бути спрямована на удосконалення існуючих технологій і створення альтернативних комбінованих технологій утримання птиці.

В останні роки багато уваги в світі приділяється промислового розведенню страусів. Так при виробництві бійного птаха собівартість (за даними FAO) складає 160-300 \$, а вартість – 400 \$. Після

переробки, собівартість якої складає 45-75 \$, вартість зростає до 600 \$. Продаж та дистрибуція дають можливість заробити ще 60-80 \$. Але страусівництво, це, не тільки м'ясо, а ще й шкіра, жир, перо (табл. 1, за даними FAO).

Таблиця 1 – Доля в валовому доході від страусівництва

	у процентах		
	Південно-Африканська республіка	Польща	США, Західна Європа
М'ясо	25-45	51-85	6-70
Шкіра	45-70	11-37	15-19
Жир	-	-	14-18
Перо	6-10	3-11	1-2

Незважаючи на кризовий стан промислового птахівництва, воно зберігає високу здатність до відновлення. Виробничі потужності, які простоюють, можуть бути швидко задіяні. Запорукою цьому є наявний науковий та виробничий потенціал.

У ринкових умовах товарним птахівницьким підприємствам слід трансформуватись в акціонерні товариства (АТ).

Найбільш ефективною формою інтегрування у птахівництві може бути виробничо-фінансове об'єднання із закінченим циклом виробництва яєць і м'яса птиці. В складі такого об'єднання може бути виробник (АТ, птахофабрика та ін.), комбікормовий завод, птахопереробне підприємство, установа фірмової торгівлі, комерційний банк.

За таким напрямком перебудовується Донецький птахопром, де з 22 птахофабрик на повну потужність працює 17. На курку-несучку отримують в середньому 275 яєць. Всі птахофабрики рентабельні і мають прибутки.

Доцільне збереження системи інкубаторно-птахівничих підприємств (ІПП), які забезпечують добовим молодняком населення та фермерські господарства. Цим підприємствам потрібні пільгові кредити для закупівлі інкубаційних яєць.

На урядовому рівні потрібно опрацьовувати ефективний механізм захисту внутрішнього ринку, зокрема:

- на імпорт товарної продукції птахівництва та гібридний племінний матеріал запровадити мито і акциз;
- здійснювати імпорт тільки селекційного матеріалу, в невеликих обсягах, щоб забезпечити потреби з удосконалення чи

виведення нових вітчизняних кросів птиці;

- посилити ветеринарний контроль за імпортованою продукцією птахівництва на всіх етапах її проходження - від закордонного постачальника до вітчизняного споживача.

Висновки. Надані пропозиції спрямовані на відновлення промислового птахівництва у відповідності з головними напрямками розвитку птахівництва до 2010 року.

Література

1. Агропромисловий комплекс України: стан, тенденція та перспективи розвитку: Інформаційно-аналітичний збірник. Вип. 3/ За ред. Саблука П.Т. – К.: ІАЕ, 1999.-452 с.
2. Україна у цифрах у 2002 році. Державний комітет статистики України. За редакцією О.Г. Осауленка. 2003.
3. *Ревенко І.І. та ін.* Машиновикористання у тваринництві / І.І. Ревенко, В.М. Манько, В.І. Кравчук; за ред. І.І. Ревенка, - К.: Урожай, 1999-208 с.

THE PECULIARITIES OF THE DEVELOPMENT OF UKRAINIAN BIRD BREEDING

V. Shackiy, S. Kolomiyets

Summary

The examination of the condition and deficiencies of the work of the branch of bird breeding and possible ways of their decision are given in this article.